

Het tiende gebod – Eveline van Stalduine-Sulman

1. Indelingen van de Tien Geboden

Exodus 20:	Onderwerp	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
2	Ik ben de Heer	Inl.	1	1	1	1	Inl.	Inl.	Inl.	1	1	1	Inl.
3	Geen andere goden	1					1	1	1	2	2		1
4	Geen beeld maken	2		2					2			2	2
5	Niet neerbuigen of dienen								X			3	
6	Die barmhartigheid doet											4	
7	Naam van de Heer	3	2	3	2	2	2	X	X	3		5	3
8	Gedenk de sabbatdag	4	3	4	3	3	3	2	3	4		6	10
9	Zes dagen zult u arbeiden								X			7	
10	De zevende dag											8	
11	In zes dagen											9	
12	Eer uw vader en moeder	5	4	5	4	4	4	3	4	5		10	4
13	U zult niet doodslaan	6/7	6	6	5	5	5	4	5	6		11	7
14	U zult niet echtbreken	7/6	5	7	6	6	6	5	6	7			8
15	U zult niet stelen	8	X	8	7	7	7	6	7	8			5
16	geen vals getuigenis	9	7	9	8	8	8	7	8	9			6
17a	niet begeren het huis...	10	8	10	9	9	10	8	9	10		12	9
17b	niet begeren de vrouw...				10		9	9					
X	altaar op Gerizim	X	X	X	X	X	X	10	10	X		X	X

A: indeling waarschijnlijk door Philo van Alexandrië (*Over de decaloog*, 50-51) en Flavius Josephus (*Joodse oudheden*, 3.91-92); zeker door Origenes (*Preek over Exodus 8*), Hyldrich Zwingli en Johannes Calvijn. Het is de gebruikelijke indeling in de oosters-orthodoxe, anglicaanse en calvinistische kerken. Philo heeft een andere volgorde van gebod 6 en 7.

B: indeling op grond van Pseudo-Philo's *Liber Antiquitatum Biblicarum*, 11.6-13.

C: indeling, zoals genoemd in *Sifre Numbers 112*, zie ook NRSV.

D: indeling op grond van de plaats van de Petuchot en Setumot in de Codex Leningradensis.

E: indeling op grond van de plaats van de Petuchot en Setumot in Sefardische manuscripten.

F: indeling door de Peshitta, Clemens van Alexandrië (*Stromata 6.16*), Aurelius Augustinus (*Quaestionum in Heptateuchum libri VII*, Boek 2, Vraag 71), Avraham ibn Ezra en Martin Luther; deze indeling is gebruikelijk in de rooms-katholieke en lutherse kerk; de standaard rooms-katholieke indeling draait de geboden 9 en 10 om op grond van de tekst in Deuteronomium (eerst vrouw, dan huis).

G: indeling door de Samaritaanse Pentateuch.

H: indeling op marmeren steen, gemaakt in de vierde of vijfde eeuw, bij de ingang van een Samaritaans heiligdom bij Yavne.

I: indeling op grond van Codex Vaticanus (LXX), Mekhilta de R. Ishmael, *Bahodesh*, 8, de hoge cantilatie in de Masoretische traditie, zoals voorgelezen op het Wekenfeest, en de beginwoorden 'Mijn volk, kinderen van Israël' in de Palestijnse Targumim. Deze indeling is gebruikelijk in het hedendaagse jodendom.

J: indeling op grond van het gebruik van de beginwoorden 'het eerste woord' en 'het tweede woord' in de Palestijnse Targumim.

K: indeling op grond van de lage cantilatie in de Masoretische traditie, zoals voorgelezen als de Tien Geboden in een normale synagogelezing voorkomt.

L: indeling op grond van islamitische websites.

2. Twee versies van het tiende gebod

Exodus 20:17

Begeer niet het huis van een ander.

Begeer niet de vrouw van een ander,

zijn slaaf, zijn slavin,

zijn rund of zijn ezel,

of wat ook maar toebehoort aan die ander.

Deuteronomium 5:21

Begeer niet de vrouw van een ander.

Verlang niet naar het huis van een ander,

of zijn akker,

zijn slaaf, zijn slavin,

zijn rund of zijn ezel,

of wat ook maar toebehoort aan die ander.

3. Philo van Alexandrië over het tiende gebod

Als deze passie op geld is gericht, maakt het dieven, zakkenrollers, kledingdieven en inbrekers, en verleidt het mannen met schuld om de schulden te ontkennen, om deposito's te weigeren, tot omkoping en heiligschennis, en meer van dat soort ongerechtigheden. (...)

Of, als het verlangen de richting opgaat van het wensen van autoriteit en macht, maakt het de menselijke natuur opruiend, onevenwichtig en tiranniek. Het maakt hen wrede en onmenselijke vijanden van hun geboorteland, onverbiddelijke meesters, niet in staat zich te bedwingen, onverzoenlijke krachten voor allen die gelijk aan hen zijn wat macht betreft, vleiers van hen die sterker zijn dan zijzelf, om hen op een verraderlijke manier te kunnen aanvallen.

4. Paulus van Tarsis over het tiende gebod

Ik ben me door de wet bewust geworden van de zonde. Ik zou immers niet weten wat begeerte was als de wet niet zei: "Zet uw zinnen niet op wat van een ander is." (Romeinen 7:7)

Deze gebeurtenissen zijn ons ten voorbeeld geschied, opdat wij niet zouden verlangen naar het kwade, zoals zij dat deden. (1 Korintiërs 10:6)

5. De zeven hoofdzonden

1. <i>Superbia</i>	hoogmoed – hovaardigheid – ijdelheid
2. <i>Avaritia</i>	hebzucht – gierigheid
3. <i>Luxuria</i>	onkuisheid – lust – wellust
4. <i>Invidia</i>	nijd – jaloezie – afgunst
5. <i>Gula</i>	onmatigheid – gulzigheid – vraatzucht
6. <i>Ira</i>	woede – toorn – wraak – gramschap
7. <i>Acedia</i>	gemakzucht – traagheid – luiheid – vadsigheid

6. Pseudo-Philo over het tiende gebod

Je mag geen vals getuigenis afleggen tegen je naaste door bedrog te spreken, opdat degenen die over jouw rechtszaak gaan, geen vals getuigenis tegen jou uitspreken.

Je mag niet begeren het huis van je naaste of iets wat hij heeft, opdat anderen niet jouw land zullen begeren.

7. Rabbi Ismael ben Elisa over het tiende gebod

Misschien gaat het zelfs alleen maar over het uiten van iemands verlangen naar iets van zijn naaste? Nee, want er staat geschreven: 'Het zilver en goud dat op [de godenbeelden] zit, mag u niet begeren en voor jezelf nemen' (Deuteronomium 7:25). Zoals in dat vers het in de praktijk brengen van iemands verlangen verboden is, zo is het ook in het tiende gebod verboden de verlangens in de praktijk te brengen.

8. Targum Pseudo-Jonathan over het tiende gebod

Mijn volk, kinderen van Israël, jullie moeten niet begerig zijn, noch vrienden of partners van begerige mensen, ja, begerige mensen mogen niet worden toegelaten in de vergadering van Israël, opdat jullie kinderen na jullie niet opstaan en leren om begerig te zijn.

En laat niemand van jullie het huis van zijn naaste begeren. En laat niemand van jullie de vrouw van zijn naaste begeren, of zijn slaaf of slavin, of zijn rund of ezel of wat ook maar aan je naaste toebehoort.

Want vanwege de zonden van begerige mensen worden regeringen opgezet tegen bezittingen van de mensenkinderen om die in te nemen – de rijken worden arm! En ballingschap komt de wereld in.

9. Jezus over het tiende gebod

Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult niet echtbreken.

Maar Ik zeg u: ieder die een vrouw eens goed bekijkt om haar te begeren, heeft in zijn hart reeds echtbreuk met haar gepleegd.

Als dan uw rechteroog u tot zonde zou verleiden, ruk het uit en werp het van u, want het is beter voor u, dat één van uw leden verloren gaat en niet uw hele lichaam in de hel geworpen wordt.